

delse derimellem; men naar det siges, at et andet Formaal har en langt større Betydning, saa kan det dog ikke undgaaes, at derved svækkes noget Vigtigheden af den Opgave, der sættes i anden Række. Men jeg skal her særlig dog henlede Opmærksomheden paa et ret interessant Tilfælde. Det, som fremstilles som den betydningsfuldeste Opgave i disse Egne, er Plantningen, men med Hensyn til den haves der ikke Expropriationsret. Selv naar Staten bekoster Plantningen, altsaa naar det er et Statsplemed, har Staten ingen Ret til at expropriere i Heben en eneste Lomme Jord, men maa tilveiebringe et saadant Foretagende, saaledes som Foretagender, selv de nyttigste, i hele Landet ellers i Reglen maa fremmes, nemlig ved Kjøb og mindelig Overenskomst. Der gives ingen Expropriationsret, selv naar Staten udfører et saadant Foretagende. Derimod faaer et Foretagende, der maaste udføres af kun en eneste Mand, der gives slet ingen Grændser derfor i Lovforslaget — og maaste gjælder kun ganske faa Lønder Land, nu en aldeles ukjendt Expropriationsret, dels til at sætte Stemmeværker paa fremmed Mands Grund, dels til at føre Kanaler gennem Andenmands Eiendom, og det uden nogenformhelst anden Garanti end et frit Skjøn af Landvæsenkommissionen. Men var det saa et Skjøn af Landvæsenkommissionen, der ifølge Lovforslaget skulde gaa ud paa, om Fordelene ved Engvædingsforetagendet vare større end Ulemperne overfor den private Mand, hvem hans Eiendom skal afvinges, kunde man endda forstaa det; men Lovforslaget indeholder intet Saadant. Det fordrer kun af Landvæsenkommissionen, at den skal skjøne, om det er gavnligt og nødvendigt for Foretagendets heldige Fremme, at der sættes et saadant Stemmeværk paa fremmed Eiendom, og at der graves Kanaler paa fremmed Mands Jord, og at denne Jord afvinges Bedkommende. Det er det, Lovforslaget forlanger af Landvæsenkommissionen, og Landvæsenkommissionen behøver slet ikke at tage under Overveelse, om det paa-gjældende Foretagende i det Hele er af saadan Bessaffenhed, at det hjemler en Expropriation. Der fordrer efter Lovforslaget kun, at den heldige Udførelse af Foretagendet i og for sig er betinget af, at man exproprierer. Det er for mig Hovedpunktet i den hele Sag; og — idet jeg iøvrigt ikke vil indlade mig paa Detailler i dette Dieblif — kommer jeg derved tilbage til blot en Ytring af den erede Indenrigsminister, som ganske vist havde meget Slaende ved sig, og som jeg derfor skal tillade mig at sige et Par Ord om. Den erede Minister sagde nemlig, at, selv om Bestemmelserne ikke kunde finde nogen større Anvendelse, saae han heller ikke deri nogen Ulykke; thi hvor de ikke kunde finde Anvendelse, kunde de ikke gjøre Skade. Det var ganske logisk, og jeg negter heller ikke, at i praktisk Hensende tror jeg, at han har Ret i Hovedsagen; men der er jo et principielt

Hensyn forbundet med Spørgsmaalet. Kan det gaa an paa et Omraade at udvide Expropriationsretten, hvor der i Virkeligheden ikke er knyttet store Almeninteresser til dens Benyttelse, saa vil der selv om det ikke er forbundet saa store Fare dermed i dette specielle Punkt, følge deraf i principiel Henseende visse Konsekvenser. Hvorledes vil man saa, naar man paaviser langt større Interesser, kunne negte i en senere Lovgivning at udvide Expropriationsretten paa Omraader, som jeg er overbevist om, at Flertallet i dette Thing vil være det Sidste til at sige Ja til? Det er altid det første Skridt, der koster, og jeg tror, at vi her befinde os overfor et saadant første Skridt. Jeg erindrer endnu grant for 4—5 Aar siden, hvorledes jeg omtrent ved den samme Tid paa Lareet havde den Ære at staa som Ordfører for en Sag af noget lignende Bessaffenhed, der navnlig dreiede sig om Expropriationsrettens Udvidelse. De Interesser, hvorom det der dreiede sig, vare visstelig ikke mindre end dem, hvorom det her dreier sig; de vare endogsaa i mange Henseender langt højere og vigtigere, idet det der dreiede sig om Beskyttelse ikke alene af Eiendom, men af Boligen og undertiden endogsaa af Menneskeliv. Der blev da herfra Thinget vedtaget en energisk Indsigelse mod en saadan Udvidelse af Expropriationsretten. Et høitæret Medlem, der desværre ikke idag er tilstede i Thinget, udtalte bestemt, at man siden Grundlovens Givelse ikke havde vovet at udvide Expropriationsretten paa den Maade, og han nedlagde den bestemte Indsigelse mod, at man gjorde dette første Skridt, da det, naar dette Skridt var gjort, ikke var let at nøies dermed. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa det, hvor fristende det end kunde være at opløse det høitærede Medlems Udtalelser. Jeg beklager kun, at jeg idag maa savne den Understøttelse, jeg dengang i saa høi Grad fandt, og som bidrog til, at vi undgik den da foreslaaede Udvidelse.

Da Sagen yderligere begjærede Ordet, sluttedes Forhandlingerne, og man gik til Afstemning.

Den fungerende Formand: Forslaget under Nr. 96 slutter sig til Forslaget Nr. 131, og Afstemningen over det vil derfor være at opsætte, indtil vi komme til det sidstnævnte Forslag.

1) Forslag under Nr. 98 til § 63 af Hauerslev og C. Nielsen:

Paragrafens tre sidste Stykker udgaa, og istedetfor sættes som andet Stykke:

„Som Hovedregel i saa Henseende gjælder, at Fordring paa Bandets Afledning altid skal have Fortrin for Fordring paa dets Afbenyttelse.“

forkastedes med 29 St. mod 12.